

Gebei Sándor köszöntése

„Ünnepelünk! Egy olyan embert, aki ugyan nem előzmények nélkül, de meglett férfikorában vált a későközépkori magyar történetírás neves kutatójává, aki másfél évtized alatt vidéki középiskolai történelemtanárból a magyarországi történetírás ismert és elismert alakja lett.” Kezdte köszöntőjét 10 évvel ezelőtt Nagy József – Főnök, ahogy Ti neveztétek, Jóska bácsi, ahogy én hívtam –, az Eszterházy Károly Főiskola Történelemtudományi Intézetének „alapítója”, akinek oly sokat köszönhetünk. Többek között Téged is, hiszen ő hívott ide az 1990-es évek elején.

Ünnepelünk. Elmúlt tíz év, és nyomot hagyott rajtunk. A kötetek egyre vastagabbak lettek, valahogy úgy, mint Dumas regényei. Tíz évvel ezelőtt Nagy József számot vetett az elmúlt hatvan évről. Bemutatott Téged, leírta pályádat, mely Debrecenből Egerbe vezetett. A történelemtudományok friss doktoraként köszöntött, és további eredményes éveket kívánt Neked.

Elmúlt tíz év, és nyomot hagyott rajtunk. És ezt most valóban ünnepeljük. Hiszen az Eszterházy Károly Főiskola életében nagyon fontos volt ez az időszak, melyben Te voltál az egyik mozgató. Nyugtalan örökmozgó, aki kitartóan halad az általa kijelölt cél felé. Amikor Egerbe érteztél, az egyetemi szak megalapítását tűzted ki távlati célként, ezért dolgoztatok hosszú éveken keresztül. 2006-ban ezt már ünnepelhettük, hiszen 2001-ben Magyarországon először indult el főiskolán egyetemi szak. Ez pedig a Te szakfelelősséggel alapított középiskolai történelem tanári képzés volt. Már ekkor arról beszéltél, hogy tovább kell lépni, cél a doktori iskola, hiszen ahol egyetemi szak van, ott akár... A folyamat azonban lelassult, hiszen közbejött a bolognai reform és szinte mindent újra kellett kezdeni. A cél már a diszciplináris mesterképzés volt. Erre a sikerre már az elmúlt tíz évben került sor. Ehhez azonban jelentősen erősíteni kellett a professzori kart. Személyesen Te hívtad Egerbe Zachar Józsefet, Romsics Ignácot, Kalmár Jánost, majd Bessenyei Józsefet. 2009 nehéz évében elkészült a második akkreditációs anyag, mely már megkapta a MAB engedélyt. És nem volt szabad megállni, hiszen az évek óta folyó doktori iskola előkészítő munkálatainak sikere már az új körülmények között is realitássá vált, a mesterképzés alapja lehetett a doktori iskolának. Miért is volt erre szükség? Egy dolog miatt, a cél, amit minden fórumon hangoztatták, az Egyetem, hiszen, ahol doktori iskola van, az az

intézmény már Egyetem is lehet. Kezdetben többen voltak azok, akik ezt illúziónak tartották, de ez idővel lassan megváltozott. A Történelemtudományi Intézetben az intézmény újkori történetét írták és az egyik legfontosabb szerző intézményi szinten is Te voltál. Majd jöttek újabb mesterképzések, és a megnyílt úton megalapult az újabb doktori iskola. Az Egyetem azonban még váratott magára, mi itt Egerben jól tudjuk, hogy ez már Mária Terézia óta elsősorban politika. De 2016-ban ennek az ideje is eljött. Sokat tettél ezért, sokat köszönhetnek Neked ezért. Tudomány nélkül nincs egyetem, és Te a tudomány elkötelezett szolgálója voltál és vagy ma is. A nagy előd, az iskolaalapító, tudományszervező püspök emléke előtt tisztelegni kell, örökségre ápolásra szorul, ez az utókor kötelessége. Ehhez pedig kutatócsoportra van szükség. Évekkel ezelőtt megálmodtad, érsekekkel, rektorokkal tárgyaltál, míg végül 2014. július 2-án sikerült létrehozni az Esterhazyánus Tudományos Kutatócsoportot. Sokat köszönhetünk Neked mi is, feladatunk a fenntartás és a fejlesztés, de az alapítók Ti vagytok.

Elmúlt tíz év, és nyomot hagyott rajtunk. És az eredményeid miatt is gratulálunk Neked. 2006-ban a történelemtudományok doktora lettél, tudományos pályádat ezt követően is töretlenül folytattad. A statisztikák, a számok sokasága nem mutatja meg igazából a tudományos életben betöltött szerepedet. Természetesen nem arra kell gondolni, hogy kevesebb az írás és nagyobb a hatás, hiszen a 6 könyv 110 tudományos munka igen tiszteletreméltó életművet jelent. – Fiatalokat megszegyenítő beszélgetések utalnak erre minden nyár végén, amikor beszámolsz arról, hogy ez most nem volt az igazi: csak két-három cikk és néhány előadás készült el. – Inkább arra utalnék, hogy az Általad felvetett kérdések megmozgatják a szakmát, valahogy reagálnia kell rájuk mindenkinek. Nem biztos, hogy mindenben elfogadják nézetedet, de olyan kérdéseket feszegetsz, melyeket eddig evidenciaként kezeltek, és ezáltal nem is igen bolygattak. És a tudományban ez a legfontosabb, a kérdés. Több esetben még nem adtál választ, vagy válaszaid nem az egyedüliek, de kérdéseiddel foglalkoznak, és foglalkozni fognak. A dux / princeps, a vezérlő fejedelem / vezér és fejedelem, a pax / pacifikáció, olyan problémák, melyek zavartkeltően érdekfeszítőek. A vita még nem zárult le, eredménye nem egyértelmű, nem biztos, hogy minden megközelítésben Te állsz közelebb az igazsághoz, de a tudomány előmenetelének útja éppen ez, a vita maga.

Ma oly kevesen vannak, akik mernek vitatkozni, akikkel lehet vitatkozni. Pedig a klasszikus műveltség egyik kifejező művészete maga a disputa volt. Disputa termet álmodott Eszterházy püspök a kápolna és a könyvtár közé. Díszteremnek hívták hosszú időközön át, elhomályosult, hogy itt a doktori védések kellene, kellett volna tartani. A doktori vizsga pedig maga a disputa. A disputa pedig a kérdésen alapul, nélküle nincs előrelépés. Ahogy fogalmaztál, „kérdés nélkül nem érvényes a védés”, kérdezni mindig kell, még akkor is, ha furcsán néznek az emberre, hisz ez nem a rosszul értelmezett illem dolga, hanem a tisztelet, a tudomány iránti tisztelet jele.

Elmúlt tíz év, és nyomot hagyott rajtunk. És ezt köszönjük Neked. A nálad fiatalabbak sokat tanulhattak Tőled. Elsősorban emberséget. Erről a kérdésről azt hiszem elég ennyit írnom, hiszen aki ismer, az tudja, hogy mire gondolok. Estelente az Intézetben, hol szerdán, hol csütörtökön, van egy szoba, hol mindig le lehet ülni és egy jót beszélgetni, de csak fontos dolgokról. Szakmáról, politikáról, a múlt heti DVSC meccsről, a borról vagy esetleg a sakkról. Jó ott lenni, ez az egyik olyan fontos hely, ahol az egri ízvilágot keverik a történelemtudományba.

Kedves Sándor! Köszönjük, hogy az elmúlt tíz évben is itt lehettél közöttünk. Sok örömet és jó egészséget kívánunk Neked és családnak.

Kollégáid, barátaid és tanítványaid nevében:

Pap József

Eger, 2017. február 3.